

გაზეთის ფასი

გაზეთის ფასი: ერთი წლით — ექვსი მან., ნახევარი წლით — სამი მან., სამი თვით — ერთი მან. და ხუთმეტრი შაური, ერთი თვით — სამი აბაზი.

წერილები ამ ადრესით უნდა გამოგზავნონ: ВЪ Тифлисъ, въ редакцію газеты „ДРОБЪА“.

ხელის-მოწერა

თფილისში: ბაჭყალიძის ქუჩის № 11-ში. შუთაისში: ანტ. ლორთქიფანიძის ბიბლიოთეკაში. გაზეთის ფასი: ერთი წლით — ექვსი მან., ნახევარი წლით — სამი მან., სამი თვით — ერთი მან. და ხუთმეტრი შაური, ერთი თვით — სამი აბაზი.

რედაქცია: ძველი ინსტიტუტის ქუჩაზედ. სოლომონ მირიანაშვილის სახლიში. ქართლ: ივ. ნოის ბიბლიოთეკაში, სასახლის მივანში, შაბურაძის სახლიში.

შ ი ნ ა ა რ ს ი:

„ღროების“ განცხადება — საქართველო: შუთაისის დამცირება შუთაისის მნიშვნელობა — წერილი აშხუბი — ნეკროლოგი — „ღროების“ კარგესპონდენცია: შეიერილიდან — ს. კლდეფთიდან. უცხო ქვეყნები: საფრანგეთი. განცხადებები. შეტყობინება: სხელ-ცხელი ამბები — გამოსალმება, აკაცია

საქართველო

შუთაისის დამცირება

ამას წინეთ „თფილისის მოამბეში“ დაბეჭდილი იყო სტატია, რომელიც შუთაისის დაცემულ მდგომარეობას შეეხებოდა. მიზეზით ამ ნაირ შუთაისის დამცირებისა „მოამბე“ ჰხედავს შუთაისის რკინის გზის გაშენებას, და განსაკუთრებით იმ გარემოებას, რომ გზამ შუთაისი გვერდზედ დასტოვდა.

საპატია გაზეთი გულმტკიცებლობას აცხადებს, თავის მხრით, შუთაისის გაუბედურებაზედ და ჰფიქრობს, რომ ერთი ღონე დარჩენია ქალაქს თავის ეკონომიური მდგომარეობის აღსადგენათ. ეს საშუალება არის — ერთი და სამოქალაქო თვით-მართებლობა.

მიზეზზედ, რომელმანც შუთაისის ააცილა რკინის გზა, „მოამბე“ არაფერს სთვლის სასაქიროთ სთქვას, როგორც გარეხულ საქმეზედ.

ჩვენ შეგვიძლიან დავარწმუნოთ. მკითხველი, რომ შუთაისის მცხოვრებლების გაქირებება მართლა საშინელს სურათს წარმოადგენს ამ შემთხვევაში. ეს საბრალო ქალაქი დამგავსებია იმ ავადმყავს, რომელიც წინეთ ტანმრთელი, მშენიერი, მხიარული ყოფილა და დღეს კი წინანდელი ნაცნობები და მოტრფენი მისი განსხვავებული საზიზღარი და გულის შემსუთველი სწულეების გამო ევლარ ეკარებიან მას. ჰველა გარს უვლის! ჰველა შებრალების და

უიმედო თვლით უცქერის! მათედა, გათავდა, შენი მეფობა, ჩემო მშვენიერო, ეუბნება მას გაწილებული აშხიის ლანდი. რა გიქირდა — მითხარი ერთი — განა შენგან დასაწყენარი და უღირსი მეგობარი ვიქნებოდი? თვალ-ტანად არ ვიყავ ლაზთაიანი? შერხორცი არ მქონდა თეთრ-ყირმიში? უღვაშები სქელი და მოწითალო, თუ რა, რა მაკლდა აბა? მაგრამ, შენ ესენი ვერ ასწონე, ვერ მოსწელი ჩემს ძალას და გაუღენას, გულზედ ხელი მკარი, ვერ შემითვისე, და ეხლა თუ ზარალში ხარ, თითონ შენს თავს დააბრალე, ჩემო ლამაზო!

აი, ამნაირ ნიშს უგებენ დღეს შუთაისს. და მართლა! რატომ არ მართო მან თავის საქმე კარგათ? რა დაუხედა წინ? მან არ შეიძლება მოეთავსებია მას თავის ღირსების დაცვა ერთად თავის ინტერესებთან?

ეს არის ჰკითხვები, რომელნიც ყველა დამკვირვებელს მოუვა თავში შუთაისის ჩივილის გაგანებაზედ.

რასაკვირველია, ჩვენ დიდის კმაყოფილებით შეუდგებოდით თითოეულად ამ კითხვების და მიზეზების დახსნას და გამოკვლევას, მაგრამ ამ ნაირ საქმეს — მოგვეცეს ნება — რომელიმე გარემოების გამო დრომდის არ შევეხებით.

ჩვენს თვალ წინ დავარდნილი, მიყრუებული, გაოხრებული ქალაქია ეხლა. იქ აღარ არის არც ვაჭრობა, არც მოძრაობა, არც ნდობა! ქალაქის ოჯახობა ხომ სულ კიდევ უსაშინელესს გაქირებულ ხარისხზე! ძაც-მა რომ შუთაისის უწმინდურ და ღამე ბნელ ქუჩებში გაიაროს, იფიქრებს, ამ ქალაქს, აღ-

ბათ, ერთი გროშიც შემოსავალი არა აქვს, თორემ ასე მიყრუება როგორ იქნებოა? ამისთანა მოსწრებული მსჯელი შეცდება, რადგანაც შუთაისს, სამოკლა ათი ათას მანეთამდე გადასახალი აწევს კისერზე. ეს ფულგბი დღეს ერთმა მხოლოდ შუთაისში მცხოვრებელს უწყის რად ან რისთვის იხარჯება! ბეჯითი და უდავო კი ის არი, რომ ქალაქის ოჯახობა ამითი სრულიად არ უკეთესდება. მაგ. ამასწინეთ იქ გააკეთეს ხიდი. ამ ხიდის ასაგებათ ქალაქმა ისესხა ფული, ვადით. მხლა ხიდი გათავებულია, ხალხი დადის ზედ და იხდის ფულს, რომ ელაღად აღებული ფულის შევსების შემდეგ მოსაზონ ზედ ბაჭი. ხომ ასე უნდა იყოს, არა? — თქვენ არ მომიკვდით! ქალაქმა მართლა დანიშნა ხიდის ბაჭი, მაგრამ ამითი გათავდა ყოველი მისი მონაწილეობა ამ საქმეში. პოლიციამ იკისრა კაცის დაყენება ხიდზე, ბაჭის გამორთმევაც, ერთიცა და მეორეცა.

ქალაქს ერღვევა ნება მხოლოდ გადაიხადოს ხიდის ვალი.

სახელი ჩვენ და სახრავი თქვენო, რომ იტყვიან, ეს არი სწორეთ!

თუ კი მალე გაიმართა ჩვენში ერობა და ქალაქის გამგეობა, მაშინ იქნება რამე ხეირი დაეყაროს ჩვენ სახლოსნობას, თორემ ეხლა, ძალიან ბევრიც რომ იკინტრიზონ და იღრტინონ მცხოვრებლებმა, არაფერი გამოდგება.

რასაკვირველია, თუ შუთაისამდის გაკეთდა რკინის გზის შტო, ესეც ცოტათი გააცოცხლებს და შესძენს ქალაქს, მაგრამ მაინც არ იქნება ისეთი ელემენტი, რომელიც ალაღენდეს დავარდნილ ქალაქს. ამდენი ნაღ-

— ის მინდა, რომ ჩემდა უნებურად არაფერი ქნა.

— რა გენადლევა შენ, რომ მე აღთქმა დაედვა და დღეს იქით აღარა ვსწერო და ჩემს მეგობრებსა და ჩემს მტრებს გამოვესალმო?

— მან არ იცი, რომ კერძო შენ არც მტერი უნდა გყავდეს და არც მეგობარი? შენი მეგობარი ის უნდა იყოს, ვინც იმ გზით დადის, რომელზედაც მე შენ დამყავხარ. ამ გვარი კაცი, რაგინდ შორს იყოს, რაგინდ პირადად ვერც იცნობდე, მაინც მე გობრად უნდა მიგაჩნდეს, ფიქრით ყოველთვის იმასთან უნდა იყო და მასადამე მისი გამოთხოვება არ შეგიძლია.

— მე კი, მაგრამ მე დღეს მტრებს ვეთხოვები.

— ხა! ხა! ხა! ხა! მინ მოგცა შენ მტერი, ეგება ის მიგაჩნდეს მტრად, ვისაც შენი ცული სურს და გაგლეჯა უნდა შენი? მერ დავიჯერებ: ამ გვარივე სურვილი აქვს თუ არა შენზედ, ყოველ კაცზედ მძინვარე მხეცვებს და ცოფიან ძაღლებს და მასადამე უნდა აღგე შენ, აიღო კალამი და გამოსალმების უსტარი გაუგზავნო მგლებსა და დათვებს. არა, განგიმეორებ: შენი მტერი მხოლოდ ის არის, ვინც შენგან ამოიჩეულს მიზანს ეწინააღმდეგება, ვინც შენს არჩეულს

გზაზედ წინ გელობება და არ გიშვებს, ვინც საზოგადოებას წარმატებაში ხელს უშლის და საქმის გაფუჭების შემდეგ იძახის: არ მეგონაო.

— ჰო, ვიცო, ვიცი რაზედაც ანბობ, თუ ღმერთი გრწამს, მაგის სახელს ნულარ გამაგონებ... მან ბანკზედ მეუბნები?

— არა, პირველი გაგონება ჩემგან ბანკი, რა ბანკი?

— როგორ თუ რა ბანკი? ახლა რომ ახალთაობის სახელით უმართავენ ჩვენ ხალხს, ის ბანკი?

— ჰოოო, შენ იმ დიდ-კუბოზედ მელაპარაკებ, რომელშიდაც ხუთის წლის განმავლობაში ჩვენი ერობა უნდა ჩააწინონ? შენ კიდევ ურცხვად ლაპარაკობ ამ საგანზედ? სანამდი კუბოს აკეთებდენ, მანამდის სად იყავი შენ, რატომ ხმა არ ამოიღე?

— იმდენი ღვთის წყალობა თქვენ, რამდენი მე ვიყვირე, მაგრამ ვინ იყო გამგონე? რომ მივაშურე კუბოს მუშებს, ათასი აბრაგი დამიხედა: ზოგი ცულით, ზოგი წაღლით, ზოგი ხერხით. სხიკედლიოდ აღარა მზოგავდენ. იმათგან სიკედლის არ დავშინდებოდი, მაგრამ ჩვენს ბანკში რომ დავბრუნდი, იქაც შეიღდი დამიძალეს და ისარი აღარ მასროლინეს.

— ძარგი, და თუ მაგრეა, ახია, რომ იძა-

ხიან მეკუბოები, რომ ეს კუბო კი არ არის, დიდებული პალატია და ოქროს მარანია ჩვენის ხალხისთვისა და თუ კუბოა, რატომ არ დაგვიმტკიცებთო. რატომ ახლა არას იტყვიეთ?

— მჰ, შე დალოცვილო, შენ ის ამბავი არ გაგიგონია, სტამბოლში რომ ურია და ქრისტიანი გადამტყრებულნი იყენენ. მით დღეს ურია უთხრა თავის მტერს ქრისტიანს: თუ შენ კაცი კაცი ხარ, რაც წმინდანებია, ყველას სახელები ჩამომითვალეო; ქრისტიანმა ჩამოუთვალა. ურია უთხრა: მაჰმადი რაზედ გამოტოვეო? როდის იყო მაჰმადი წმინდანებია, მიუგა ქრისტიანმა. მულში ურია თანახმა იყო ამისი, მაგრამ ქრისტიანის მტრობით ისარგებლა ქრისტიანის მართლის თქით, მოწმეთ დაიწრო თათარი და ხონთქართან საჩივარი შეიტანა: ძლიერო მეფეო, თქვენ სტამბოლში ქრისტიანი ყოფილა, რომელიც თქვენს რჯულს უარყოფსო. სტაცეს ხელი და ჩამოარჩიეს ქრისტიანი, ურიასაც ის უნდოდა, თორემ სიმართლეს რას დავძებდა. აი სწორეთ ამ ურიის ჰაზრით არიან განსტყეულნი მეკუბოები, როდესაც ვეუბნებიან დაგვიმტკიცეთ, რომ ჩვენ კუბოს ვაშენებთ და არა ცინებ-დარბაზო.

— მესმის შენი გულის ტკივილი, მაგრამ

ფელტონი

სხელ-სხელი ამბები.

გამოსალმება.

მშვიდობით!... მშვიდობით!... მშვიდობით!... მშ...ვი...ლო...ბით!... იმდენი დღე არა გეტკინოსთრა, ჩემო გულძვირო მკითხველებო, რამდენი დღე იქნეს მე კალამი ხელში აღარ ავიღო, თქვენნი თავის მოსაბეზრებლათ და საწყენად. იმასაც ესწუხარ, რაც აქამდე გაწყენინეთ! დღეს შეედივარსინანულში და გესალმებით ფიცის განმეორებით: იმდენს დღეს არა გეტკ... ფხხხუ!... ფხხხ!.. ფხუუუუ!... ხა! ხა! ხა! ხა! ხა!... ჰეი! შენ, ეილაცა ხარ, რას მიჩუხნურებ, რას მეტყუანები? რა გინდა ჩემგან? ბატონო, არ დამაცალა: ფხუ! ფხუ! ხა! ხა! მილაცა ამომდგომია გვერდში, მიჩუხნურებს, მცინებს და არ მაცლის შემოფიცვას... თვლით ვერ ვხედავ ამ ეშმაკს, მაგრამ ეტყობა, რომ ჩვენებური არ არის: არც ვედრება გამიღის, არც ქრთამები. უხილაეო, ეინა ხარ შენ?

— შენი გაუყრელი ამხანაგი, შენი ბედ-
— მერე რა გინდა ჩემგან?

ლების და ზარალის მაგიერ, რა უჭირდა რკინის გზას, რომ არ ასცილებოდა მუთისის და მადიდებოდა რამე რომელიმე მხრით ან თითონ გზისთვის, ან ქვეყნისათვის, ან მთავრობისათვის? — რასაკარგოდა, რომ არა! მაგრამ ზოგიერთმა მოსაზრებებმა დასძლია ამ ყველა საფუძვლებს და ესლა ჩვენს საჭიროთ გვიხდება საწყალი მუთისის ბედი.

მეველი.

თეატრის მნიშვნელობა.

შაბათს მე დავესწარი თეატრის საზამთრო თეატრში წარმოდგინებას და, უნდა გავტყუდე, ძრიელ ცუდი შთაბეჭდილებით გამოვედი იქიდან.

ჩემის აზრით მზგავსი უაზრო და გახეხილი მორალის წარდგენა საზოგადოებისთვის, რომელიც მე იქა ვნახე, წმინდა აგდება საზოგადოებისა.

არ იქნება, მგონია, არც ურიგო არც ნამეტანი, რომ საზოგადოთ თეატრის მნიშვნელობაზედ მოვილაპარაკოთ.

ზაზვითისთვის დანიშნულ სტატიაში შეუძლებელია ვრცლად და საკმაო ნათლად განვიხილოთ თეატრის მნიშვნელობა. ჩვენ მხოლოდ რამდენიმე სიტყვით დავხატავთ, თუ რა არის თეატრი, და რას უნდა მსახურებდეს იგი?

თეატრი შეიძლება შეედაროს სარკეს. როგორც სარკეში დანახავს კაცი თავის სახეს, ისე სცენაზედ უყურებს საზოგადოება თავის გამოხატულებას. რამდენად კარგია სარკე, იმდენად სწორედ და ნამდვილად დავანახებთ ის თითოეულს თქვენს სიკეთეს, ან ნაკლებეფანებას. ასეა თეატრიც.

თუ კი პიესა წარმოადგენს ჭეშმარიტი ცხოვრების სურათს, თუ კი ის შეეხება ისეთ მხარეებს და მოვლინებებს, რომელთაც მნიშვნელობა და გავლენა აქვთ საზოგადოებაზედ, მაშინ ამ ნაირ წარმოდგინებას ინტერესით აღვივებს ყურადღებას კაცი.

მაგრამ ეს არ კმარა. ზარდა იმისა, რომ პიესა უნდა იყოს სიცოცხლიდან გაღმობილი სცენაზედ და უნდა ხალხისათვის გადიოდეს თქვენ თვალწინ საზოგადო ცხოვრების სურათი, ავტორმა უნდა შესძლოს მიაქციოს თქვენი თვალი, გრძობა, ტენი თითონ მიზნებზედ იმ მოვლინებათა, რომელნიც მიიზიდენ თქვენ თანაგრძობას და სიყვარულს, ან ჰბადებენ თქვენში სულ წინააღმდეგ გრძობას.

ზოგი მწერალი შეთხზავს ისეთ დრამას, კომედიას, სადაც მოქმედნი პირნი გამოდიან, ლაპარაკობენ, იბრძვიან, მოქმედებენ, ერთი სიტყვით, აღენნ მტვერს სცენაზედ. თქვენ უყურებთ ამ სეირს და ჰფიქრობთ: მართალია ამ ნაირი შემთხვევები ხდებიან ცხოვრებაშიც, მაგრამ ეს სცენაზედ აბა რა გამოსაყვანია, რას ისწავლის ვინმე ამ ნაირი სურათის დანახვითა, რას გამოიყენებს მათურებელი? ამ ნაირი ავტორის შრომა დაკარგულია. ის ჰხედავს თითო ორ-ოლა მოვლინებას სადმე და ამ გარემოებიდან სთხზავს საზოგადო ცხოვრების სურათს. ავტორი ვერ ამჩნევს ვერც მიზნებს, რომელმანც შექმნა ერთი ან მეორე უხეირობა, ვერ იგებს ვერც საშუალებას იმავე უხეირობის მოსაპობად. ის პირ და პირ დაუფიქრებლად იღებს კალამს ხელში და რაც მოეარდება მის წარმოდგინებას სთესავს უმოწყალოთ და შეუბრალებლად ქალღმრთელს. ეს არ არის ჭეშმარიტი დრამატურგობა. და სამწუხაროთ, ამ ნაირი მწერლების თხზულებებით აწუხებენ ჩვენს საზოგადოებას.

თეატრალურ ხელობაში ბევრ გვარი კატეგორიის მწერლებია. შთაბრუნებელი მათგანი არიან: ერთნი რომელნიცა კაცობრივობისთვისების განხილვაში შესულან და ამყარებენ საზოგადო კანონს კაცის ბუნებისათვის. მათი ნაწერი საუკუნეა, მათი სიტყვა ყოველთვის ახალი და ცოცხალია. ასეთი არიან: შექსპირი, ჰუგო, მოლიერი, ბეტე და სხ. ამათი თხზულებები ერთნაირად გასაგებია როგორც ინგლისელისთვის, ზრანცუზისათვის, გერმანიელისათვის, ისე ქართველისთვისაც.

ამ გვარ პიესებს ჩვენ არ ვხედავთ ტფი-

ლისის სცენაზედ.

მაგრამ არიან მეორე გვარი მწერლები, რომელნიც შეეხებიან მხოლოდ თავის საზოგადოების ნაკლებეფანების და სიკეთის გამოხატვას. რასაკარგოდა, ყველა საზოგადოებას, ყველა ხალხს თავის განსხვავებული ცხოვრება აქვს; მაშასადამე განსხვავებული პირი და მხიარულება. თავის ქვეყანაში ამ ნაირი მწერლები ძალიან სასარგებლო და ჰატივსაცემელი არიან; იქ კიდევაც მოაქვთ მათ ნაწერს ნაყოფი. მაგრამ აჩვენეთ იგივე პიესა მეორე ტომის კაცს, რომელიც ერთი ტომისთვისებს შეეხება მართლ და თქვენ დარწმუნდებით, რომ კერძო საგნის გასაზოგადოება მოუხერხებელია.

ასეთი არიან ზოგოლი, მსტროვსკი და სხ.

რუსეთის საზოგადოებისთვის იმათი წარმოდგენის ყურება დიდთ სასარგებლო და ჰკუის მასწავლებელია, გარეშე ტომის ხალხისთვის კი სრულიად უმნიშვნელო და, იქნება, მოსაწყენიც?

დრამატურგი ერთის მხრით ექიმსა ჰგავს. ის გელაპარაკება თქვენს სწულზედ, განივებსთ საშუალებას, როგორ მორჩეთ და ცხადია, ამ ნაირ კაცს თქვენ სასოებით დაუგდებთ ყურს. მაგრამ წარმოდგინეთ, რომ ერთ ქვეყანაში გულის ტკივილია მართლ და იმის აქიმები იშოვება იქ. თქვენ კი მეორე ქვეყნიდან ხართ, სადაც, ესთქვათ, გულის ტკივილის მაგიერად ცივებ-ცხებება გავრცელებული ზარებს თქვენ რასმეს პირველი ქვეყნის ექიმის რჩევა? იქნება თქვენთვის ან საინტერესო, ან გამოსადეგი ის წამლობა, როგორც სჭირიან გულდაზიანებულ ადამიანს, მაშინ როდესაც თქვენ ცივება გაკანკალესთ ყოველ ცის-მარეღვ? აქედან ცხადთ ჩანს, რომ ყოველ ხალხს უნდა ჰქონდეს უთუოდ თავის საკუთარი თეატრი. ე. ი. სადაც ის დინახავდეს თავის ცხოვრების სურათს და ვეძიებოდეს მას, ან გასწორება, ან წაბადვა. თორემ მოზრძანებულხარ, შედაცვილო მწერლო, — და მეუბნები რაღაც გაუგებარ ჩემთვის აზრებს, ჩვეულებებს, თვისებებს და გინდა,

რომ მე ამათი რამე შემიძინო. სხივებული ჭეშმარიტად! აქ თეატრი სრულიად ჰკარგავს თავის მნიშვნელობას და სცენა რაღაც სატყუარ და სხივული მოედნად იქცევა.

წერილი აბგაბი

ვი:ატ ძველი შორის ძალადის უშლი დარჩინა, ვაშლიანთ რომ პირველ მანისადის კიდევ გამოცხადონ ნაზინაში და ბანკის განყოფილებაში.

სიონის ეკლესიაში როგორც რუსულ გავთში, „თეატრის მოამბეში“, სწორედ სასამოსლიდან ბევრი რაღაც ნივთები მოუპარაეთ. ამბობენ, რომ ეს ქურდობა მართლ ერთჯელ და ორჯერ არ მომხდარა.

ჩვენ ვითხოვან გამოცხადოთ, რომ ორასი მანეთი მიეძევა საჩუქრად იმას, ვინც ჰართულის ცხოვრებიდან საუკეთესო დრამულს თხზულებას წააგომ. აღვანს „დროისის რედაქციაში“.

ნაპროლოგი

ამ სამშაბათს, ქ. თეატრისში, სიონის ეკლესიაში დასაფლავეს ერთი კეთილის გრძობით აღესილი და სამაგალითო ხასიათის მოხუცებული ქალი, განსვენებული მ. ალექსანდრე მახტანგისძის ჯამაჯურობა-მრბელიანის მიუღლე მკატერინა ბართოლის ასული. ნეკროლოგის მაგიერ ჩვენ ვებედათ აქ სიტყვას, რომელიც უნდა წარმოეთქვა განსვენებულის საფლავზედ ერთს მისს პატივის-მცემელს ნაცნობს, მაგრამ რომელიც არ წარმოუთქვამს მას.

კიდევ ერთი პატიოსანი გვაში დასვენდა ჩვენს ქართველს საზოგადოებას და საკუთრად ჩვენს ქალქს. სამის წლის წინათ რომ საფლავს შემოგვხეიანთ, იმის გვერდით მეორე საფლავია მომზადებული, რომელმაც წარგეტაცა ერთი ძვირფას-

ვგ კი აღარ მესმის, ნუ თუ შენ ამ ხალხს ესაღმებოდი, ნუ თუ ამ ხალხთან იხიდი ბოდიშს შევით?

— ნეტა რასა ბრძანებთ? საცინლათ ვგდებდი. ნასადილევს რომ თქვას გამაძლარმა და მად-დაკარგულმა კაცმა, დღეის იქით პურს აღარა ესჭამო, განა დასაჯერებელი საქმე იქნება? ისეა მწერლის საქმეც, განა წწერალი კალამს მოიშორებს?

— ძი, მაგრამ, რომ ვინმემ დაიჯეროს?

— მაშინ იმას ანდაზას ჩაუჭურჩურჩულებთ ყურში და მოგვგონებთ ხურმას.

— მე კი შემაშინე და! მაშ თუ მაგრეა და ხუმრობ, მშვიდობით, შენთან დროს აღარ დავკარგავ, სხეებიც ბევრი მყავს სანახავი. ამ სიტყვებით გამომეთხოვა ის ელაც უჩინარი და ერთი რევეული დამიტოვა, რომელშიაც ძველი დროს ანბები სწერია: როგორც ვფიქრობ, ეს უნდა იყოს პაპიჩემის პაპის დღიური, განსიენებულის დავით წერეთლის. დღეის იქით თითო ოროლა ამბავს ამოვიღებ იქიდან, დაებეჭდავ და იმეღია, რომ ბევრ რამე შესანიშნავს გავიგებთ ძველი დროის შესახებ.

დღიურიდან.

ნეტავ თუ კიდევ იყოს დედა-მისის ზურგზედ იმისთანა კუნჭული, რომ საქართველოსათვის ჭირნახული იყოს და ან მის ხალხსავით სხვა ხალხს გმირობა გამოეჩინოს? მერც მტრების სიმრავლემ, ვერც შეგვდელით-

მა საუკუნეებმა ვერ შემუსრეს მისი ხალხი. იყო, არის და იქნება ერი პურადი, გულადი, მტრთა მიმცემი რისხვისა. „მისაც გაკარებება უნახავს, ვინც უბედურობაში გამოფოლადებულა, კაციც ის არის. ძველი დროს მწერლები, როდესაც გამოხატავდენ რომელიმე გმირს თავის თხზულებაში, მაგ. მახილოსი, ჯერ სამოთხიდან ჯოჯოხეთში ჩაუძახებდა, გამოაცდევინებდა სიმწრის წვესს და ბოლოს კლდე-კაცად გადაქცეულს გმირის სახელით აგვირგვინებდა და არა თუ მართლ სხვისი მწერლები, ჩვენი მგონებიც იმას უგალობებდენ ჩვენს ხალხს: „ჭირსა შინა გამაგრება ისე უნდა, ვით ქეთიკოსა“. „ჯერ მწარე ჰამე, კვლავ ტკბილი, თუ ემბ გემოვნებასო“ და სხ. და სხე. სრული თანახმა ვარ ამათი. ჭირნახულობა არის კაცის სიმტკიცე და გვირგვინი. თუ კაცი სულ ბედნიერებაში და ფუფუნებაში ყოფილა, ის სულით ვერ ამალღებულა და პირუტყვივით გადაყოლია თავის მძორს. რაც თვითოეულ პირზედ ითქმის აქა, იგივე უნდა ითქვას ხალხზედაც. ამ გვარ იგივე მიზნებში იყო საქართველოს ხალხის ზნეობითი ამალღების. ხალხი ხედავდა თვის-მორის მგალითებს. მგონები დაუმდერდენ მათ ზნეობითს ამალღებაზედ და ეუბნებოდენ ზემოთ რომ მოვიხსენეთ იმ

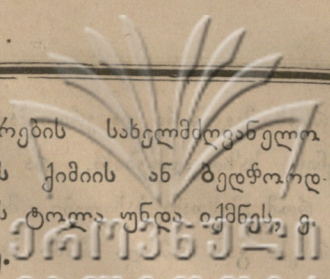
გვარ ლეკებს. მეფეები ეუბნებოდენ ხალხს: „ჩვენც თქვენთანა ვართ ჭირში, ჩვენც თქვენი ტოლი მგომარი ვართ“ და გადიოდენ საომრათ ერთი ერთთან, როგორც მახტანგ ბორგასლანი. მამულის სიყვარულისა და სარწმუნოებისათვის სრულის მოთმინებით იღებდენ წმ. მოწამის გვირგვინს, როგორც მაგ. ჰეთეფანი და სხ. და სხ. აი იმ დროს ამ გვარის მგალითებით ზნეობითად იყო ამალღებული საქართველო და ჰრისტეს მოძღვრების შინაარსი შესწავლილი იყო ჩვენი ხალხისაგან, მაგრამ დღეს კი ვაი საქართველო! — მოსე წინასწარმეტყველი ანბობს დაბადებაში, რომ ებრაელების ხალხი, როცა გაძლიერდებოდენ, მაშინ იფიქვებდენ ღმერთს და ირისხებოდენო. იმავე კანონით დღეს ჩვენს ხალხსაც ისე დავმართა: როდესაც გარეშე მტერი დროებითად მოგვმორდა, ხალხმა დაჰკარგა ზნეობა და ქრისტიანობისაც მხოლოდ გარეგანი ფორმა შეგვრჩა და შინაარსი კი დეკარგეთ. არა თუ ვერი, სამღვდლოებაც კი შეიცვალა და აღარ რომ საქართველოში ასრულებდა: „უსასყიდლოდ მივიღებდით და უსასყიდლოდ მისცემდითო“, დღეს ის აღარა სწამს და ასე იძახის: სასყიდლოთ მივიღე და სასყიდლოთ მომეცითო და, როგორც მგლების ხროვა ცხერებში, ისე დავლიჯობენ ეს მწყემსკეთილები თავიანთ სამწყსოში. ისე თე-

ლო-მაქცობენ, როგორც ძველ დროში ქურტუმბი. აი მაგალითად: ერთი მღვდელი მოკვდა, გასვენეს და დაძარხის დროს კუბოში გაცოცხლდა ისევე, თურმე საგათას ძილი მოსვლიდა და გამოეღვინა. ხალხი რას მიხედებოდა? ეს ანბავი ძალიან გაუკვირდა; მღვდელმა ხალხის უმცირებით ეს შემთხვევა გადაქცია თავის სასარგებლო წყაროთ: მოუყვა ხალხს, მე საიქიოს ვიყავი, ღმერთი ვნახე, ძალიან გარისხებული არის თქვენზე და შემოგივალათ, რომ თუ ჯოჯოხეთში თავის ამოყოფა არ გინდათ პირ-და-პირ, მათ სამღვდლოებებსა ჰატივი ეცით და საწირავი მიუტანეთო. ხალხმა დაიჯერა და სასულიერო წოდების კეთილდღეობა გაორკეცა ამით. ეს ამბავი გაიგო მეფემ და კიდევ მიხედა, რომ ეს იყო სასულიერო წოდების თელო-მაქცობა, მაგრამ რა ექნა, როგორ უნდა დაეჯერებია ხალხი? შეიფერა, ვითამ მართლა მჯერა მისი გაცოცხლება და ერთ დღეს გაშალა დარბაზი, შეყარა ხალხი და მოუწოდა მღვდელს, მიიღო ხელზე ემთხვია სააოებით და ჰკითხა: ვმადლო მამაო, მომიყევი რა ნახე საიქიოსო. მღვდელმა შეფერვებით დახველა და მოჰყვა მოწიწებით:

„ბატონო მეფე! მოვეცი თუ არა გამომეცხადენ მრავალ ფრთიანი ქერაბიძნი, ექვს-ექვს ფრთანი სერაფიმნი და მასთან გუნდნი ანგელოსთა: სიურის გალობით ებნითა და წინწილებით მიმიყვანეს მამა შევალთან, ეცნაველი მის ძლიერებას, შევალი ბრძანებოდა ოქროს ტახტზედ. . . . .“

აკაკი.

და ისე გაუძლოთ ყველას, მაგრამ ვალზე-
დაც რომ აღარ გენდენ? ვალის ამავალი
აღარ აქვსო? მაშ რა ჰაზრზედ ხართ? მეტი
საშველი არ არის, ვეგებ ნახოთ სადმე ის
კანონი, რომ ნებას აძლევდეს მღვდელს
სხვა სამსახურში გარდასვლას.

ისინი ამტკიცებენ, რომ მთავრობას არა აქვს ნება
გაჩეროს კიდევ სამხედრო მდგომარეობა. სამხედრო
მდგომარეობა რომ დროს იყო შემოყენილი და ეხლა
ომი აღარ არის, მაშ ვისთვის არის, რა საჭიროა, ამ-
ბობენ დეპუტატები.

ამას წინეთ ამავე საგანზედ ილაპარაკეს ლამიმ
და შერიმ. ისინი კიდევ უფრო გასაოცებლად ჰკიც-
ხედენ მმართველობას. მაშინ ბროლიმ უპასუხა: რო-
დესაც კონსტიტუციონალური კომისია დაადგენს ისეთს
კანონებს, რომელიც დაიცევს საზოგადო მყუდროებას,
მაშინ ჩვენ ავსნით სამხედრო მდგომარეობასა. — დიდ
თქვენ გასურსთ, უპასუხეს მინისტრს, რამდენიმე დე-
პარტამენტებს ახსნათ სამხედრო მდგომარეობა, მაგი-
ერათ კი მთელ საფრანგეთში შეიყვანათ უარესი წყე-
სიო. მილაკამ მარჯვენა მხრიდან დაიყვირა ამდროს:
სანამ ხალხის ღელვა არ დამშვიდდება, მანამ არ იქნება
სამხედრო მდგომარეობის ახსნა! ლამი უპასუხებს:
განა ეხლანდელ მმართველობას რომ ითმენს ხალხი,
ეს არ ამტკიცებს მის მოთმინებას? მარცხნივ შეიქ-
ნება საშინელი ტუმის ცემა. ბეჯითი ამ მერსალის
თატარში კომედლის თამაშში მხოლოდ ის არი, რომ
რაც გინდ ბევრი იოსტატოს ქონსერვატორულ-
მა პალატის უმრავლესობამ, იმას მიიღ მთელის აღრე-
თუ გვიან თავის ალაგის დაცლა სხვაგანაც კრებისთვის.
ის დღე ეხლანდელ პალატისთვის სიკვდილის ყამი
იქნება. ახლა ამისთანა საშინ მდგომარეობას ისეთი
კაცები, როგორც მერსალის დეპუტატებია, რომ
უფახილდებოდნენ, რა გასაკვირველია.

საკვირველია, სასირცხო მართო იმის გაუგებლობაა
რომ მრსალის პალატის ლტოლვას და მოქმედებას
საფრანგ თის ხალხის საქმეთ სთელიან ბევრნი უტყე-
ნონი!

აი, ასეთია ეხლანდელი საფრანგეთის მდგომარე-
ობა. ჩვენ მალე ვნახათ, როგორც ქალაქის კოშ-
კებსავეთ დაირღვევა მმართველობის ნაჭირნახულები.

ჩვენ ახასაც მოვესწრებით, რომ საფრანგეთის ნაც.
კრების სახალიდგან არა მართა საფრანგეთის ასამა-
ლღებელი და სასიქადულო გადაწყვეტილება გამოვა.
იყო დრო, როცა ქონენტი მსოფლიო უფლებობს
ცნობილობდა და ამტკიცებდა.

რუსული გაზეთი

„თფილისის მოაგება“

1874-ში გამოიცემა იმავე პროგრამით,
იმავე დროს და იმ ფორმატით, როგორც
ამ წელს გამოდიოდა.

ხელ-მოსაწერი უსანი:
გაუგზავნელად: ერთის წლის—უფიდი მა-
ნეთი და ნახევარის წლით—ოთხი მანეთი.
გაგზავნი: ერთის წლით—რვამანეთი და
ნახევარის წლით—ოთხი მანეთი და ნახევარი
ხელის-მოწერა მიიღება რედაქციის კან-
ტორაში, ბოლოვინის პრესპექტზედ, ზუ-
ბალოვის სახლებში, ქალაქს.

„მუჰაკი“

საკოლიტიკო და სალიტერატურო
გაზეთი

გამოდის კვირაში ერთხელ
1874-ში გამოვა იმავე პროგრამით და მი-
მართულებით, როგორათაც აქამდის გამო-
დიოდა ფასი გაზეთისა, გაუგზავნელად და
გაგზავნიათც ერთის წლისა—ხუთი მანეთი,
ნახევარის წლისა—სამი მანეთი ხელის-მო-
წერა მიიღება თფილისში, „მუჰაკის“ რედაქცია-
ში, აგრეთვე მ. წატუროვის მალაზიაში, შაბუ-
როვის სახლებში.
რედაქტორი და გამომცემელი დოკტორი
ბრიგოლ აწრუნი.
ქალაქს გარეშე მცხოვრებთ ამ აღრესით
უნდა დაიბარონ გაზეთი: ВЪ Тифлисе, въ редак-
цїи армянской газеты „Мухакъ“

რედაქციის საზან

დიდის სიამოვნებით ვატყობნებთ ჩვენს
მკითხველებს, რომ უფ. ს. ტ. ზარაფოე-
მა მოგვანდო შექმდეი საქმე:
ის კისრულ ობს დააბეჭდინ ოს
თავის ხარჯით ქართული სახელ-
მძღვანელო წიგნები პირველ-დაწყე-
ბით მეცნიერებებისა და ამასთანავე მისცეს
მათ დმწერებს შრომის ფასი ორას-
ორასი მანეთით თითო სახელმძღვანე-
ლოში.

თხზულებები „დროების“ რედაქციას უნ-
და გამოგზავნოს, რაც შეიძლება უფრო
მალე. რედაქცია, ზოგიერთი პედაგოგების
შემწეობით, განიხილავს წარმოგზავნილ თხზუ-
ლებებს, და უკეთესებს დაუყოვნებლივ
დაბეჭდავს.
საჭიროა დაუმატოთ, რომ თითოეული

მეცნიერების სახელმძღვანელო სიგრცით
ბოლკოს ქიმიის ან ბედწოდ სტიურტის
ფიზიკის ტოლო უნდა იქმნეს, ე. ი. 10 თა-
ბახამდე.
რაც სახელმძღვანელოებს სურათები
დასჭირდება მათი მოჭრა იკისრა უფ. ნ.
ძიკოლადემ.

ი ს ქ ი დ ე ბ ა

თფილისში, მართანოვის წიგნების მალა-
ზიაში, ხილზე და ვენფიანჯანისაში, პოლი-
ციის გვერდით და აგრეთვე სხვა ქალაქებ-
ში:

თ. ბრიგოლ მკბელიანის

ლ ე ქ ს ე ბ ი

შასი ათი შაური.

სიბრძნე სიბრუნის წიგნი

ს ა ბ ა ო რ ბ ე ლ ი ა ნ ი ს ა .

მეორედ გამოცემული.

შასი ათი შაური.

ქალაქს გარეთა მცხოვრებლებს შეუძლიან
პირ-და-პირ გამოცემლისაგან დაიბარონ ა
აღრესით:

თფილისს, პეტრე შიკაშვილს ანი
ხატის ქუჩაში, ხერხეულიძის სახლში.

ამ ახლო ხანში საზღვარს-გარეთიდან მო-
სული ინჯინერი იღებს წყლის ამყვანი მა-
შინების მოწყობას ყანებისა და ბაღების მო-
სარწყავად. მართა ბორბლების შემწეობით
უსაქანელოთ, იმას შეუძლიან წყალი თერთ-
მეტი საყენისა და ნახევრის სიმაღლეზედ
აიყვანოს. ამ გარი წყლის ასაყვანი მაშინ
ძალიან იფათ ჯდება, ეხლანდელი საშუა-
ლებების შედარებით. აღრესის შეტყობა შეი-
ძლება გაზეთის „მაცკაზის“ რედაქციის კან-
ტორაში.

ВЪ КАБИНЕТЪ моемъ, находящемся на-
Армянскомъ базарѣ, въ Караваисарѣ генера-
ла Арруни, составляются проекты всякаго
рода нотаріальныхъ и домашнихъ актовъ
а также и дѣловыя бумаги, какъ-то: проше-
нія, апеллаціи, кассациі и проч.

Петръ Чарековъ.

Table with financial data, columns for 'არქონის ვზა', 'ცეცხლის გაეგები', 'ფოზბა', 'ბირჟა', 'თფილისის მაზანდა', 'სახაზინო ვანსხადეგები'. Includes sub-sections like 'ა) თფილისი დამ', 'ბ) თფილისისკენ', 'გ) შასი თფილისი-დამ'.